

РОЗДІЛ IV

Теоретико-методологічні та психолого-педагогічні аспекти формування професійної компетентності студентів та учнів у процесі навчання.

УДК 373.21.017.92:78

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-PIATE-2025.5.20>**Фрицюк В.А.**

доктор педагогічних наук, професор
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна

Ковбасюк В.І.

здобувачка вищої освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна
м. Вінниця

valentyna.frytsiuk@vspu.edu.ua

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ДИТЯЧОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ У КЛАСІ АКОРДЕОНА

Анотація. У статті розглядаються підходи до розвитку творчих здібностей учнів дитячої музичної школи у класі акордеона. Автор акцентує увагу на важливості формування сприятливого творчого середовища, добору різножанрового репертуару, використанні індивідуального підходу та інтерактивних методів навчання. Особлива увага приділяється розвитку уяви, асоціативного мислення, емоційної чутливості, здатності до самостійної інтерпретації музичних творів та створення власного виконавського стилю. У роботі підкреслюється роль викладача як натхненника і наставника, який сприяє самовираженню учня та формуванню його як творчої особистості. Запропоновані методи спрямовані не лише на вдосконалення технічних навичок, а й на розкриття індивідуального потенціалу кожного юного акордеоніста.

Ключові слова: творча діяльність, акордеон, музична школа, інтерпретація, виконавські навички, педагогічні методи, самовираження, репертуар.

Abstract. The article explores approaches to developing the creative abilities of students in a children's music school, specifically in the accordion class. The author emphasizes the importance of creating a supportive and inspiring learning environment, selecting a diverse repertoire, applying individualized teaching methods, and using interactive techniques. Special attention is given to the development of imagination, associative thinking, emotional sensitivity, and the ability to interpret music independently while forming a personal performing style. The role of the teacher is highlighted as an inspirer and mentor who encourages self-expression and fosters the formation of a creative personality. The proposed methods aim not only to improve technical skills but also to unlock the individual potential of each young accordionist.

Keywords: accordion, creative self-realization, music education, performing mastery, improvisation, musical development.

Постановка наукової проблеми. Загальновідомо, що заняття музикою допомагають отримати емоційне задоволення – творчість приносить радість, знижує рівень стресу та сприяє гармонійному розвитку особистості. Творча самореалізація в музиці допомагає не тільки в мистецтві, а й у житті, адже вона навчає наполегливості, дисципліни та відкритості до нового [4].

У сучасному світі, де шаблони мислення все частіше поступаються місцем інноваціям і нестандартному підходу, розвиток творчих здібностей стає необхідністю. Особливо це стосується учнів музичних шкіл, адже музика сама по собі є мистецтвом, що народжується з творчості, натхнення та внутрішньої свободи. Музична школа покликана не лише навчити дитину читати ноти, володіти інструментом або співати правильно. Її головне завдання – виховати особистість, здатну мислити самостійно, створювати щось нове, передавати свої почуття через музику. Саме через розвиток творчості формується музичне мислення, поглиблюється розуміння художніх образів, зростає інтерес до навчання.

Творчість у музиці виявляється в багатьох формах – від інтерпретації класичних творів до імпровізації й композиції. Коли учень отримує можливість проявити себе, він починає відчувати себе не лише виконавцем, а й співтворцем мистецтва. Такий підхід зміцнює мотивацію, розвиває впевненість у собі. Окрім цього, творча діяльність розвиває універсальні навички: гнучкість мислення, вміння вирішувати нестандартні завдання, здатність до самовираження. Вони є основою не лише для музичної, а й для будь-якої іншої професійної чи життєвої діяльності.

Варто також пам'ятати, що через творчість дитина вчиться краще розуміти свої емоції, доносити їх до слухача, будувати внутрішній світ. Це важливий етап емоційного та духовного розвитку, який особливо актуальний у юному віці. Таким чином, розвиток творчих здібностей – це не лише засіб підвищення музичного рівня учнів, а й шлях до формування гармонійної, вільної й мислячої особистості. Саме тому творчість має стати центральним елементом освітнього процесу в музичних школах.

У контексті дослідження становлять інтерес окремі методи, форми, засоби, за допомогою яких можна ефективно розвивати творчі здібності учнів дитячої музичної школи, які, зокрема, навчаються у класі акордеона.

Мета дослідження – проаналізувати особливості розвитку творчих здібностей учнів дитячої музичної школи у класі акордеона.

Виклад основного матеріалу. Для того щоб учні могли повною мірою розкрити свої творчі здібності та покращити володіння музичним інструментом, педагогам варто формувати навчальний простір музичної школи, який би заохочував до вільного самовираження та стимулював натхнення. Особливо це актуально для занять у класі акордеона, де важливо створити доброзичливу атмосферу, в якій дитина відчуває підтримку, повагу до своєї думки та свободу висловлювати себе через музику [1; 3].

З метою активізації творчості викладач може використовувати інтерактивні підходи, зокрема – залучення учнів до музичних ігор, завдань з елементами фантазії або невеликих творчих пошуків. Такі методи сприяють

розкутості, допомагають подолати страх помилки та формують упевненість у власних силах. Це, у свою чергу, робить дітей більш відкритими до експериментів у музиці та заохочує їх до активної участі у навчальному процесі.

Одним із головних завдань викладача є надихнути учнів на пізнання нових музичних горизонтів і підтримати їх прагнення до творчої реалізації в різних формах. Для розвитку образного мислення та творчого сприйняття педагог може застосовувати бесіди, що спонукають до роздумів, а також завдання, які вимагають знаходження оригінальних ідей або нестандартних рішень. Це допомагає учням навчитися мислити самостійно, глибше відчувати музичні твори та відкривати власний підхід до їх виконання.

Особливо ефективними у цьому контексті є завдання пошукового характеру, які не лише покращують розуміння теоретичних аспектів музики, але й розвивають усвідомлене ставлення до виконавської майстерності. Наприклад, учневі можна запропонувати придумати власну, зручну аплікатуру для виконання п'єси, поекспериментувати з динамікою або ритмічними акцентами, створити власне трактування твору. Такі вправи корисні для дітей різного віку, і педагог має адаптувати їх відповідно до індивідуальних можливостей кожного учня [2].

Розвиток творчого потенціалу учнів у класі акордеона значною мірою залежить від того, як саме вибудовується репертуарна політика. Добре підібраний навчальний матеріал має не лише формувати технічні навички, а й надихати дитину на художнє самовираження. Музичні твори стають для учня не просто вправами, а джерелом ідей, емоцій і пошуку власного виконавського голосу. Саме тому педагог повинен знайомити дітей із широким спектром музичних стилів – від народної творчості до класики та сучасних композицій – відкриваючи перед ними багатство музичного світу.

Ознайомлення з біографією композитора, його творчими переконаннями й особливостями стилю дозволяє учневі не лише краще зрозуміти музичний твір, а й навчитися інтерпретувати його по-своєму. Це сприяє розвитку асоціативного мислення, уяви та здатності вільно трактувати художній образ. Такий підхід перетворює вивчення п'єс на творчий процес, у якому учень самостійно відкриває для себе зміст музики.

Велике значення для пробудження творчого інтересу має емоційна залученість. Учень починає по-справжньому творити лише тоді, коли музика викликає в нього сильні внутрішні переживання. Завдання педагога – допомогти дитині розпізнати ці емоції, навчити їх передавати через звук, тембр, динаміку, артикуляцію. У цьому допомагає і власна виконавська практика вчителя: коли він грає перед учнями, демонструючи виразність інтерпретації, це стає яскравим прикладом живої творчості.

Педагогічний супровід має бути індивідуалізованим – не просто контролювати технічний прогрес, а стимулювати творче зростання. Індивідуальний підхід дозволяє врахувати інтереси, емоційні вподобання та рівень підготовки учня. Вдало дібрані твори різних напрямків – ліричні,

танцювальні, фольклорні, академічні – створюють можливість для розвитку фантазії, а відтак і творчих здібностей.

Особливо важливо залучати учнів до творчої адаптації музичного матеріалу. Робота над перекладом твору для акордеона – чудова нагода навчитися мислити як аранжувальник, розуміти можливості інструмента та шукати оригінальні виконавські рішення. У цьому процесі дитина вчиться не механічно копіювати, а інтерпретувати, створювати власне бачення звучання твору.

Висновки. Отже, для розвитку творчих здібностей учнів уроки акордеона повинні включати розвиток таких практичних умінь, як читання з листа, акомпанемент, транспонування, імпровізація. Усе це – не просто технічні навички, а засоби розкриття творчого потенціалу учня. Коли дитина має змогу вільно висловлювати музичні ідеї, грати різні жанри й стилі, експериментувати – вона починає відчувати себе справжнім митцем. Таким чином, розвиток творчих здібностей у класі акордеона – це складний, але надзвичайно важливий процес. Він вимагає не лише педагогічної майстерності, а й натхнення, емпатії та глибокого розуміння, як допомогти кожному учневі знайти свій голос у музиці.

Не менш значущим є прагнення учнів до формування власного музичного стилю, оригінального підходу до виконання та індивідуального звучання. Це передбачає глибоке осмислення твору, вміння вільно інтерпретувати його згідно з особистим художнім баченням. Важливу роль у цьому відіграє ознайомлення з виконавською майстерністю видатних акордеоністів - прослуховування їхніх записів, детальний розбір технічних та художніх особливостей гри, спільне обговорення інтерпретаційних рішень.

Завдяки таким підходам учні класу кнопкового акордеона не лише удосконалюють свою техніку, а й розвивають творчу ініціативу, художній смак та стилістичну чутливість. Це формує в них здатність до глибокого самовираження через музику, сприяє становленню впевнених, самостійних виконавців, які не бояться виходити за межі стандартного трактування та шукають власний шлях у мистецтві.

Список використаних джерел:

1. Мозгальова Н. Г. Теоретико-методичні засади інструментальної підготовки вчителя музики : монографія ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Вінниця : МеркьюріПоділля, 2011. 486 с.
2. Фрицюк В. А., Пахольчак Є. О., Фрицюк В. М. Розвиток мотивації професійного саморозвитку майбутніх бакалаврів хореографії в освітньому середовищі закладу вищої освіти. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*. Випуск 29. 2023. С.77-84. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.10>
3. Фрицюк В. А., Фрицюк В.М. Готовність до інноваційної діяльності в контексті професійного саморозвитку вчителя. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*.